

Hjerte doktrinen og H. P. Blavatsky

Jeg fremlægger her på dansk en meget interessant buddhistisk tekst der indeholder Hjerte Sutraen og som blev udgivet af den engelske kristne præst Samuel Beal i år 1865. Den blev udgivet i det den gang anerkendte videnskabelige tidsskrift "The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland." Den kaldes også Prajna-Paramita-Hridaya Sutra eller Hjerte doktrinen. Hjerte doktrinen i teksten svarer til en anden version af samme nutidige og mere officielle Kangyur tekst hos de Tibetanske Buddhister.¹ Teksten findes der flere forskellige omtrent enslydende versioner af. Men, teksten fra Samuel Beal synes at være en tydeligt bedre oversættelse til engelsk. Teksten rummer i begyndelsen desuden lidt indledning af historisk værdi og som kan være at stor interesse for nogle af de der ønsker at gå i dybden med denne lære.

Teosoffen H. P. Blavatsky citerede af og til fra Samuel Beal's tekster. Denne tekst Hjerte Doktrinen, om det centrale hjerte i visdomslæren, blev omtalt af H. P. Blavatsky i hendes efterladte papirer efter hendes død.

H. P. Blavatsky skrev:

"For enhver student indenfor Esoterisk Buddhisme ville udtrykket, "Øjets Mysterie;" vise fraværet af en Esoterisk lære. Havde ordet "Hjerte" stået på dets sted, så havde det betydet det som det nu kun foregiver at viderebringe. "Øje Doktrinen" betyder dogmer og død-bogstav form, kirke ritualisme rettet til de som er tilfredse med eksoteriske formularer. "Hjerte Doktrinen," eller "Hjertets Segl" (Sin Yin) er den eneste virkelige. Dette kan findes bekræftet af Hiuen Tsang. I hans oversættelse af Mahâ-Prajñâ-Pâramitâ (Ta-poh-je-King), i hundrede og tyve bind, fremlægges det at det var Buddhas "favorit discipel Ananda," som, efter at hans store Mester var gået ind i Nirvâna, blev givet af Kâsyapa at fremlægge "Øje Doktrinen," "Hjerte Doktrinen var blevet efterladt til Arhaterne alene." (Se Blavatsky's Collected Writings, Vol. XIV, p. 444-445.)²

De mange 120 bind om visdom oversat fra det indiske sanskrit til kinesisk af kineseren Hiuen Tsang findes endnu ikke på dansk. Selve de 120 bind der rummer Hjerte Doktrinen, er påbegyndt oversat af Naichen Chen til engelsk under titlen "*The Great Prajna Paramita Sutra*."³ Hjerte Doktrinen kan kaldes essensen af indholdet i alle bindene. Hiuen Tsang eller Hiouen Thsang hed også Xuanzang (d. 664 evt.). Det er den samme Hiuen Tsang der skrev den berømte historie "*Great Tang Records on the Western Regions*." En historie om hans egne rejser gennem Kina til områder i Indien og tilbage. Denne historie blev senere omskrevet og udgivet i en udvidet udgave i Ming Dynastiet i Kina år 1592 under den titel vi i vestlige lande kender som om *Rejsen mod Vest* (Journey to the

1 Se Khyentse Foundation og projektet "840000" på Internettet.

2 Se i den forbindelse Blavatsky's Collected Writings (BCW), Vol. XIV, p. 443-445. Se også p. 429. Derefter Vol. III p. 405-406, fodnoten. At H. P. Blavatsky lagde vægt på *Esoterisk Buddhisme* ses ved: BCW, Vol. IV, p. 305-306.

3 En fransk oversættelse af Etienne Lamotte af Mahâprajñâpâramitopadeśa findes fyldt med fejl. Gelongma Karma Migme Chodron har oversat Etienne Lamotte's version med de mange fejl til engelsk med titlen: "The Treatise on the Great Virtue of Wisdom." Men, det svarer ikke til de 120 bind.

West) eller *Det store kinesiske eventyr om Abekongen*. Eller blot *Abekongen – Sun Wukong* (den der har forstået Ikke-dualitet). Historien er er filmatiseret mange gange.

Hjerte Sutraen (Prajnaparamitahrdaya eller på kinesisk Xinjing), har i århundreder været en meget populær tekst indenfor Mahayana Buddhismen, og er det den dag i dag. Både hos indere, tibetanere, kinesere, og andre. Titlen Prajna-paramita-hridaya oversættes på dansk til "Hjertet i den Fuldkomne Visdom." (På Engelsk "The Heart of the Perfection of Wisdom").

Her følger teksten fra Samuel Beal nedenfor med oversættelse fra engelsk til dansk.

Prajna-Paramita-Hridaya Sutra

The Paramita-hridaya Sutra, eller, "Mo-ho-po-ye-po-lo-mih-to-sin-king" eller på engelsk "The Great Paramita Heart Sutra."

Oversat fra Kinesisk af Pastor S. Beal, Kapellan, R.N.

[Fremlagt December, 1863.]

Denne Sutra består af omkring tohundrede-og-halvtreds tegn. Den gentages udenad i løbet af Buddhisternes daglige bønner, som et mantra ville blive gentaget (ifølge Colebrooke, pp. 8, 0, Relig. of Hindoos,) af Hinduerne. I sin opbygning ligner den, eller forekommer den at ligne Brahmanernes hellige skrifter. Intet forfatternavn er tilknyttet teksten. Den begynder end ikke med det sædvanlige forord "således her jeg hørt" (evam maya a srutam). Men, vi har i den angivet Rishien som den blev kommunikeret til, og Devata'en som den udgik fra. I den forbindelse, ligner den på alle måder den Vediske model Og når vi genkalder os at de senere Buddhister på alle måder søgte at absorbere Brahmanernes system i deres eget, gående så langt som de turde i forhold til populær overtro, så vil vi ikke undre os over at finde så mange ligheder, i det mindste i det ydre, mellem de to religioner.

Ud fra dens korthed kan vi antage, at denne Sutra er en fortættet udgave af de større Paramita-værker, forkortet med henblik på hyppige gentagelser, eller, det er muligt, at de større værker kun er en udvidelse af denne eller en anden lige så kortfattet produktion (Wassiljew, Der Buddhismus, s. 145).

Denne Sutra blev sandsynligvis først oversat af den berømte pilgrim Hiouen Thsang. I det mindste er den angivet allerførst i den autoriserede Kinesiske samling. Nogen interesse tilknytter sig, yderligere, til den i forbindelse med de utallige kommentarer til denne tekst, som er blevet publiceret af en række lærde Kinesiske præster. Dette værk er så at sige nøglen til doktrinerne hos den kontemplative eller mystiske skole af buddhister. Denne skole har slået fast rod i de sydlige distrikter i Kina. Derfor oplever vi at de mest utallige og vigtigste udgaver af "Hjerte Sutraen" er udgået fra klostre i de sydlige provinser. De mest tilstrækkelige, og måske mest lærde (hvis kedsomhed er et bevis på lærdom) kommentarer jeg er stødt på er dem fra en præst (Chan sse) kaldet Tai Teen. Han var læremester for den berømte person, der hed Han-chang-li, på anden vis navngivet Han U, eller Han wen-kung, og som var vice-leder for Straffedomstolen under ledelsen af den 11. kejser i Tang dynastiet. "Denne embedsmand var oprindelig en streng Konfucius tilhænger. Kejseren udsendte nogle mandarin-kinesere til at eskortere en Buddha knogle fra et sted der hed Fung-tsi-an-fu, i provinsen Shensi, til hovedstaden. Hele den juridiske forsamling, almindelige folk, eunukker og damer, kappedes med hinanden i deres afgudsdyrkelse af dette fortids levn. Han-chang-li, var indigneret over det der skete, og benyttede imidlertid lejligheden til at forelægge Kejseren en stærkt formuleret protest, som han navngav 'Fuh-kull-hin,' dvs., Memorial om Buddha knoglen. På grund af denne ærlige fremlæggelse

af hans følelser, blev han som følge heraf degraderet fra hans post, og udpeget som præfekt i et fjernt departement, der hed Chiu Chau, i provinsen Kwang Tung."

Efter et års ophold på dette sted blev han syg, og blev derfor bragt i kontakt med en præst der hed Tai Teen. Denne mandarin-kineser i eksil betroede sine tanker til ham. Et vedholdende og nært venskab blev etableret. Konsekvensen var, at den berømte Han-chang-li blev en tilhænger Buddhists læren, som han en gang havde foragt og protesteret imod. Vi kan med rimelighed formode at Tai Teen's "Hjerte Sutra" var grundlag for hyppige og ihærdige overvejelser hos denne samvittighedsfulde embedsmand; og siden hans appel imod tilbedelse af Buddha's fortids levn stadig autoritativt publiceres og læses af det almindelige folk, for at afholde dem fra sådan en overtro, sandheden at forfatteren til den religiøse tekst selv var blevet en Buddhist gennem en overvejelse af Sutraen som vi nu er på vej til at oversætte, så bliver det i det mindste en interessant omstændighed i forbindelse med det.

Teksten og kommentaren af Tai Teen, som jeg har brugt, blev gen-publiceret i år 1850 af en lærd (Tau jin), navngivet Woo Tsing Tseu.

Avalokiteswara. [Devadata i Sutraen.] Når Prajna Paramitaen er blevet fuldt ud praktiseret, så ser vi klart at alle de fem skandha'er alle er tomme, forgæves, og uvirkelige. Således er det vi undslipper muligheden for lidelse og obstruktion.

Sariputra. [Rishi i Sutraen.]

Det som vi kalder form (rúpa)⁴ er ikke forskellig fra det som vi kalder rum (ákáśa). Rum er ikke forskellig fra form. Form er det samme som rum. Rum er det samme som form. Og således med de andre skandha'er, uanset det er vedaná, eller sanjána, eller sanskára, eller vijnána, (så er de hver af dem det samme som deres modsætning).

Sariputra.

Da alle disse ting rundt om os (ye dhammá) således er afklædt eller uden kvaliteter (lakshana), så kan der ikke længere være fødsel eller død, tilsmudsning eller renhed, tilføjelse eller destruktion. Der kan derfor i midten af denne tomhed (ákáśa) hverken være vedaná, sanjána, sanskára, eller vijnána (dvs. ingen af de fem skandha'er), ej heller sanseorganer, uanset det er øjet, eller næsen, øret, eller tungen, krop eller sind (chitta), ej heller sanseobjekter, dvs. stof (rúpa), eller lyd, lugt, eller smag, berøring, eller ideer (chaitta), yderligere ej heller kategorier af sansninger (dhátu), så som forening af objekt og subjekt med synet, med lugt, med berøring, med smag, med værdsættelse.

Således vil der ikke være sådan noget som uvidenhed (avidyá), ej heller frihed fra uvidenhed, og derfor kan der ikke være nogen af dens konsekvenser (dvs. de tolv nidanaer. Colebrooke, p. 255); og derfor ikke sådan noget som forfald eller død (jará eller maraṇa), ej heller frihed fra forfald og død. Så der kan hverken være en metode (eller vej) med henblik på udslettelse af samlingen af lidelser. Ikke sådan noget som visdom, og ikke sådan noget som opnåelse (lykke eller hvile), da der ikke vil være noget-som-helst der kan opnås.

Imens Bodhisatwaen hviler på denne Prajná Páramitá, så kan ingen lidelser eller obstruktioner påvirke hans hjerte, for der vil ikke være sådan nogen ting som lidelser og obstruktion. Derfor, ved ikke at have

---

4 Udtrykket bør måske mere præcist oversættes som 'stof' i stedet for som 'form.' Form som 'rúpa' gælder her ifølge indiske definitioner for både (tids-baserede og derfor flygtige og uvirkelige) materielle former, sansede objekter, ydre objekter, sindet, eller farver, tegn osv., osv. Og også det der er inkluderet i bevidstheden for *afhængig samopståen* (Pratītyasamutpāda eller på engelsk "dependant origination" eller "dependant arising") – At rum og form ikke er forskellige men udtryk for det samme koncept ifølge læren om *afhængig samopståen*, er så overraskende for mange der ikke har hørt om det før, at deres første reaktion er ofte at afvise det. Men, ved nærmere eftertanke og nøje granskning af tekster der forklarer dette koncept, så vil en del læsere og interesserede forstå sandheden i dette enestående koncept. Der findes en række buddhistiske tekster der nøje forklarer konceptet *afhængig samopståen* så den enkelte kan se sandheden om dette koncept. Flere værker kan nævnes. Jeg vil selv anbefale bogen Moonshadows, 2011, især p. 23-38, kapitlet af Jay L. Garfield på engelsk. Der er en række andre værker der forklarer om det samme på forskellige måder.

nogen frygt eller ængstelse for ondt, ved at flytte alle de forstyrrende indflydelser af illusorisk tækning langt væk fra ham, så når han målet for Nirvána.

Buddha'erne fra de tre tidsaldre, har ved at forlade sig på denne Prajná Páramitá, nået den "uovertrufne og oplyste" tilstand (samyak-sambodhi). Derfor ved vi at denne Prajná Páramitá er den Storslåede Dháraṇí, - det er den Storslåede Lys-givende Dháraṇí. Dette er den uforlignelige Dháraṇí, i stand til at udslette alle lidelser. Sand og virkelig, (dvs. fyldt med mening), ikke forgæves (dvs. uden mening). Derfor gentager vi (eller lad os gentage) Prajná Páramitá Dháraṇí.

Derefter også sige -

Ki-tai, Ki-tai
Po-lo, Ki-tai,
Po-lo-seng-Kitai,
Bo-tái-sah-po-ho.

Dvs. [ifølge M. Julien's system]:

Gati, Gati, Para gati, Parasangati, Bodhisatvah,
[ord som jeg ikke kan forsøge at forklare.]

Nogle forklaringer og fortolkninger af Hjerte Sutraen

Jeg vil her kort angive nogle ord der kan forklare teksten ovenfor endnu bedre. I Sanskrit udgaven af Hjerte Sutraen er det lidt modsat Avalokitesvara (Bodhisattvaen) der taler hele tiden og Rishien (vismanden) Sariputra lytter til næsten hele fremlæggelsen. Samuel Beal's oversættelse er derfor ikke helt korrekt her. En ekstra oplysning: De sidste ord i Hjerte Sutraen ovenfor er angivet til at betyde: *Gati, Gati, Para gati, Parasangati, Bodhisatvah* angives i Sanskrit originalen som *gået, gået, gået ovenfor, gået fuldkommen ovenfor. Oplyst natur, (Bodhi Svāhā).*"

Nogle af de navne på personer, byer og andet som Samuel Beal angiver hedder noget andet i vores nutid. - Det var nemlig Emperor Xianzong of Tang (778-820 evt.) der i år 819 evt. fik eskorteret et relikvie af en Buddha knogle til sit palads i datidens hovedstad Chang'an (nutidens Xian) og som bad folk at tilbede det. Det var denne Emperor Xianzong of Tang som blev mødt med modstand af Han Yu (Han hed også Tuizhi - i bogen navngivet Han-Chang-Li. Også navngivet Han U, eller Han wen-kung, Tuizhi, eller Han Wengong). Han Yu (768-824) var på den tid vice-præsident for Straffedomstolen i datidens Tang Dynasti under den samme kejser. Fordi han protesterede imod Kejseren så blev han degraderet fra sin høje stilling i kejserriget og efter datidens forhold forvist meget langt væk i eksil, over 1600 km væk, til by-departementet Chiu Chau (nutidens Chaozhou) i provins området Kwang Tung (nutidens Guangdong; ca. 175 km fra nutidens Hong Kong) til en stilling som præfekt (eller rettere højtstående embedsmand eller administrativ leder). Her mødte han Tai Teen (Ta-tien Pao-t'ung, Dadian Baotong, eller Daiten Hotsu, d. 819). Denne Tai Teen var tilhænger af Tiantai eller T'ien-t'ai Skolen indenfor Chan Buddhisme. Tiantai Skolens oprindelige lære er angivet at komme fra Nagarjuna, og han er grundlæggeren af det som senere blev videreudviklet og kendt som Prasangika læren indenfor Tibetansk Buddhisme. Tai Teen lærte Han Yu om Buddhisme og helt sikkert også den bog han havde skrevet om Hjerte-Doktrinen. Det er den udgave af Hjerte-Doktrinen eller Prajna-Paramita Sutraen som Samuel Beal i 1865 i det ovennævnte tids-

skrift fra Royal Asiatic Society citerer fra. Denne udgave synes tydeligt at være mere præcis i sin oversættelse end mange andre engelske udgaver. Men det er vel også et spørgsmål om fortolkning. Jeg håber at nogle af jer læsere kan bruge det skrevne til noget positivt lige som mange andre har kunnet det igennem tiden i vores fysiske verden.

Med de hjerteligste tanker
Morten Nymann
FAL Medlem af Theosophical Society, Adyar
2. udg. d. 10. december 2023

